

*Аліна Романків,
студентка 4 курсу
навчально-наукового інституту
міжнародних відносин, історії та філософії
Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького*

БІЛОРУСЬКО-ПОЛЬСЬКИЙ КОНФЛІКТ: ВИКЛИК БЕЗПЕЦІ ЄВРОСОЮЗУ

У статті зроблено спробу проаналізувати білорусько-польський міграційний конфлікт 2021 року. Обґрунтовано його як загрозу для безпеки Євросоюзу. Висвітлено основні ознаки динамічності зовнішньої політики Євросоюзу.

Ключові слова: *глобалізаційні процеси, міграційний конфлікт, Євросоюз, гібридна атака, біженці, санкції.*

The article attempts to analyze the Belarusian – Polish migration conflict in 2021. It is justified as a threat to the security of the European Union. The main features of the dynamism of the EU's foreign policy are highlighted.

Key words: *globalization processes, migration conflict, the European Union, hybrid attack, refugees, sanctions.*

Сучасне суспільно-політичне життя Європи та світу можна охарактеризувати як надзвичайно динамічне, воно зазнає нових викликів, а разом із ними і трансформацій. Війни і збройні конфлікти, посилення бідності, поглиблення соціальної нерівності в країнах Північної Африки, Близького Сходу і Південної Азії призвели до багаторазового збільшення руху біженців і нелегальних мігрантів у країни Європейського Союзу в 2015 році. Перед європейською спільнотою постав комплекс проблем, що вимагали розвитку. Різне ставлення країн-членів Євросоюзу до проблем життєвляштування мігрантів загрожувало розколу в ньому. На сьогодні міграційні проблеми поступово структурами ЄС вирішуються, але вони показали, що людський соціум подекуди беззахисний, ним легко маніпулювати, надаючи недостовірну або політично заангажовану інформацію.

Спекулятивна тема пошуку кращої долі для мігрантів була використана самопроголошеним президентом О. Лукашенком восени 2021 р. для дестабілізації ситуації на білорусько-польському кордоні і подальшого залякування Євросоюзу. Так виник білорусько-польський міграційний конфлікт.

Виникненню конфлікту передувала низка об'єктивних чинників. Вибори президента Республіки Білорусь 2020 року спричинили масові протести. До того ж

соціально-економічне становище населення погіршувалося, відбувалися арешти лідерів опозиції та опозиційних активістів. Країна була здеморалізована, а О. Лукашенко втримався на посаді президента. Євросоюз не визнав результати виборів у Білорусі. Це спричиняло загострення на зовнішньополітичній арені. Літак рейсу 4978 Ryanair 23 травня 2021 року, що летів з Афін до Вільнюса, під приводом вибуху за вказівкою президента Білорусі О. Лукашенка був розгорнутий у повітряному просторі Білорусії і в супроводі білоруського винищувача спрямований в аеропорт Мінськ [5]. У результаті інциденту ЄС запровадив санкції проти Білорусі. Відносини між Білорусією і Євросоюзом загострились.

Євросоюз дотримувався і дотримується погляду, що білоруська влада повинна здійснити демократичні перетворення в політичній і соціально-економічній системі країни. На це авторитарний режим О. Лукашенка не був згоден. Перший пакет санкцій ЄС проти Білорусі було прийнято 14 серпня 2020 року на екстремному засіданні міністрів закордонних справ, що представляли 27 держав-членів ЄС [5]. Режим Лукашенка починає поводитися як гангстерський режим. Санкції надавали відчутні економічні і моральні збитки. Відповіддю на санкції ЄС з боку Білорусі стала спроба підірвати Європейський Союз запуском гібридної атаки проти однієї з країн-членів ЄС, були використані мігранти з країн Близького Сходу та Африки, які прагнули потрапити до ЄС через Білорусь. Перед Євросоюзом виникла загроза повторення міграційної кризи 2015 року, що завдала Європі серйозної політичної шкоди.

В Білорусі до мігрантів з країн Близького Сходу та Африки ставилися нормально. Фотографка Дарія Сапранецька розповідає: «Мігранти на вулицях Мінська почали потрапляти на очі з кінця літа. Восени їх ставало дедалі більше. Раніше вони виглядали як туристи, можна було подумати, що Білорусь чомусь почала цікавити людей із Близького Сходу. Нині ми бачимо їх зі спальниками, рюкзаками... Це не моя справа, чому й навіщо вони приїхали. Я дивлюся на них як на людей, таких самих, як і ми, і не має значення, якого кольору в них шкіра» [9].

3 травня 2021 року Польща, Литва та Латвія відзначали збільшення потоку мігрантів. Але міграції були поодинокими, не масовими. Сьогодні зрозуміло, що велася підготовка організованої мігрантської хвилі. 2 вересня 2021 року Польща запровадила надзвичайний стан у прикордонному регіоні, спочатку він був запроваджений на 30 днів, а згодом подовжений до 60 днів [1].

Період загострення припадає на 8–23 листопада 2021 року. Саме в цей час мігранти, чисельністю від кількох сотень до кількох тисяч, намагалися прорвати колючий дріт на межі білорусько-польського кордону, застосували при цьому каміння, петарди та інші провокаційні засоби. Польські прикордонники застосували сльозогінний газ та кийки. Біженці намагалися прорватися до Польщі, а звідти – ще далі, до Німеччини. Національна приналежність біженців була строкастою. Домінували мігранти з Іраку – переважно курди з північних міст цієї країни.

Серед інших країн походження мігрантів були Сирія, Індія, Венесуела, Нігерія, Конго, Камерун, Азербайджан, Казахстан, навіть Росія [4].

Доступ до інформації про біженців мали лише офіційні білоруські та російські засоби масової інформації. За їхніми повідомленнями, у таборі були вагітні жінки та маленькі діти. Їжі та ліків не вистачало, а температура повітря вночі опускалася нижче нуля. У зв'язку з наростанням напруги Польща запровадила надзвичайний стан у прикордонному регіоні та обмежила доступ журналістів та представників гуманітарних організацій до місця подій.

9 листопада 2021 року на кордоні з Білоруссю побував прем'єр-міністр Польщі Матеуш Моравецький. У зверненні до солдатів він зазначав: «Хто б міг подумати ще два-три місяці тому, що ми матимемо справу з використанням людей як живих щитів. Режим Лукашенка використовує мирних жителів як зброю гібридної війни. Те, що ми бачимо сьогодні, – це нові методи, і ви є ключовим бастионом проти них» [6]. Як мінімум 11 біженців та мігрантів загинули, 1500 було затримано [6].

Влада Білорусі розгорнула це протистояння не тільки у відповідь на санкції ЄС, а й з метою дестабілізації Союзу за спільним прагненням Лукашенка і Путіна. Євросоюз оцінив хвилю мігрантів з Близького Сходу і Африки як гібридну атаку керівництва Білорусі за підтримки Москви. Офіційний представник Єврокомісії Адальберт Янц так характеризував події на білорусько-польському кордоні: «Це продовження відчайдушної спроби режиму Лукашенка використати людей як пішаків для дестабілізації Європейського Союзу та цінностей, які ми відстоюємо» [5].

Польщу не залишили наодинці з міграційною кризою. Потужні сигнали підтримки звучали як з Брюсселя, так і з боку окремих країн-членів ЄС. Виконувач обов'язків міністра внутрішніх справ ФРН Горст Зеєгофер зазначав: «Згуртуватися мають усі країни ЄС, оскільки Лукашенко, за підтримки президента Росії Володимира Путіна, використовує людські долі, щоби дестабілізувати Захід. Тому ми маємо діяти згуртовано. Польщі чи Німеччині самим із цим не впоратися» [1]. Єврокомісія терміново відрядила своїх представників до країн, звідки прибули біженці, щоб переконати громадян цих країн, як наголосили в ЄС, не потрапляти у пастку білоруської влади. Євросоюз, крім того, мав намір внести до чорних списків авіакомпанії тих країн, які доправляли мігрантів до Білорусі. Близько двох десятків авіакомпаній були під моніторингом, у тому числі з арабських країн, Африки та Росії. Також в Брюсселі було оголошено про підготовку нової порції санкцій щодо Мінська. Голова Єврокомісії Урсула фон дер Ляйєн висловила таку думку: «Я закликаю держави ЄС нарешті схвалити розширений санкційний режим щодо білоруської влади за цю гібридну атаку» [15].

Офіційний представник Єврокомісії Петер Стано також виступав радикально: «Чому ми вважаємо, що санкції кусаються? Тому що режим Лукашенка починає

поводитися як гангстерський режим. Санкції завдають їм болю, і вони не знають, що робити, та намагаються підірвати Європейський Союз запуском гібридної атаки проти однієї з країн-членів ЄС. Так, ми вважаємо, що санкції працюють, і ще більше санкцій вже на підході» [5]. Багато дослідників, соціологів, політологів та економістів твердили, що європейці у 2021 року побоювалися повторення міграційної кризи 2015 року, яка завдала Європі серйозної політичної шкоди.

Водночас вирішення проблем на зовнішніх кордонах Польщі ускладнювали напружені відносини Брюсселя та Варшави. Правлячі праві популісти у Польщі попри бажання Єврокомісії відмовлялися запрошувати до країни представників Frontex – європейської агенції з охорони зовнішніх кордонів. Її допомога була необхідна, аби безпечно повернути мігрантів додому, щоб уникнути гуманітарної катастрофи. Зростаюча концентрація військових сил з обох боків польсько-білоруського кордону також непокоїла Європу. Як заявляли в штаб-квартирі НАТО, Мінськ застосовує гібридну тактику стосовно членів Північноатлантичного альянсу – Польщі, Литви та Латвії. Однак про застосування статті п'ятої про союзницьку допомогу поки не йшлося. Лише в Берліні сигналізували про готовність відрядити на кордон німецьких поліцейських, якщо такий запит надійде з Варшави [6].

У Польщі не виключали, що мігранти можуть спробувати прорватися з Білорусі не через польський кордон, а через український. Українсько-білоруський кордон – це приблизно 1000 км. Міністерство внутрішніх справ України та Державна прикордонна служба заявляли, що зможуть не допустити перетину кордону групами мігрантів. До того ж мігранти перебували не біля кордону з Україною, а приблизно за 300 км від нього. Тож підготуватися до їхньої появи можна було заздалегідь. Україна ще ніколи не зіштовхувалася з ситуацією, коли мігранти масово штурмують державний кордон. Саме тому спецпризначенці відпрацьовували тактику протидії, що аналогічна тактиці реагування під час масових заворушень. Це були так звані засоби не смертельної дії. Спецпризначенці могли застосовувати зброю лише у разі реальної загрози для свого життя та здоров'я. Натомість були інші засоби для зупинення порушників кордону: спецмашини, які могли б швидко копати рови, бронетранспортери, якими можна було б перегородити дороги тощо. За наказом очільника МВС України в прикордонні райони були доставлені додаткові 15 вертольотів і ще 8 тис додаткових спецпризначенців [6].

На відміну від Польщі, Україна в той час могла реагувати на потенційні виклики радше людським ресурсом, аніж інженерно-технічним, якого бракувало. Роботи з інженерного облаштування кордону біля Білорусі останніми роками велися епізодично, адже кордон не було демарковано і не було юридичних підстав зводити різні інженерні комунікації. Завдання якомога швидко облаштувати кордон поставив перед силовиками Президент Володимир Зеленський. Раніше чимало коштів на облаштування українського кордону виділяли країни Євросоюзу.

Тепер деякі європейські політики, наприклад депутат Бундестагу Нільс Шмідт, запропонував залучити Україну до розв'язання проблеми біженців на кордоні Польщі та Білорусі. Україна, на його думку, могла б прийняти цих біженців на той час, поки триває розгляд їхньої заявки про надання притулку в ЄС. На думку Шмідта, в цьому разі Євросоюз дав би чітко зрозуміти, що не кожен мігрант автоматично потрапляє до ЄС. В Україні з німцями аж ніяк не погоджувалися. Міністр внутрішніх справ України Денис Монастирський заявив, що Україна буде реагувати на появу мігрантів відповідно до законів України і європейських конвенцій. Якщо мігранти подадуть заяву про надання статусу біженця, Україна має її розглянути. Мігранти повинні бути розміщені в пунктах тимчасового перебування і забезпечені усім необхідним до вирішення їхньої подальшої долі [6].

В українських селах, що знаходилися впритул до кордону, помічали, що атмосфера на кордоні з Білоруссю, де постійно літають військові літаки, була дуже напружена. Наприклад, жителі села Вільшанка Волинської області не вірили в те, що кілька тисяч мігрантів з країн Далекого Сходу та Азії дійдуть до їхніх селищ. Згідно з офіційною статистикою Державної прикордонної служби України, за 9 місяців 2021 р. на всій ділянці кордону з Білоруссю було затримано всього 13 нелегалів. До охорони кордону долучали загони територіальної оборони. Нацгвардія, Нацполіція СБУ в прикордонних регіонах також були переведені в посилений режим ведення служби [6].

За висновками експертів американського Інституту досліджень глобальних загроз та демократії Роберта Ленсінга, Білорусь може бути джерелом постачання у країни Європи зброї та членів терористичних організацій. При цьому операції такого рівня не можуть здійснюватися в Мінську самотужки, а перебувають під управлінням Кремля за схемами, відпрацьованими ще за часів «холодної війни», коли Москва здійснювала інфільтрацію бойових груп та зброї для дестабілізації ситуації у якійсь із країн у разі необхідності [1].

Зміна політичного ландшафту і потенційна зміна політичних еліт в Європі зумовлюють виклики для подальшого поглиблення європейської інтеграції, подолання фінансової та економічної кризи, здійснення спільної зовнішньої політики і, зрештою, для діяльності наднаціональних інститутів ЄС [7, 14]. ЄС продовжує перебувати під впливом різних геополітичних викликів. Нагальною є потреба у визначенні шляхів подальшого розвитку самого ЄС. Звичайно, видається логічним, що для протистояння сучасним проблемам членам ЄС необхідно вести єдину та спільну політику, але тут вже сам ЄС повинен чітко визначити напрям свого розвитку [8, 236].

Що ж до політики в цей час самопроголошеного президента Білорусі О. Лукашенка, то його авантюризм і підпорядкованість Кремлю логічно призвела до підтримки злочинної війни В. Путіна проти України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Битва за ЄС на польському кордоні: режим Лукашенка цього б не робив без підтримки Кремля [Електронний ресурс]. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/lukashenko-za-pidtrymky-kremlya-destabilizuye-pols%CA%B9kyu-kordon/31553372.html>
2. Богданович І. І. Республіка Білорусь: позиціонування між Сходом та Заходом // Країни пострадянського простору в умовах формування багатополюсного світу: історичні уроки та перспективи: збірник наукових праць. К.: Інститут всесвітньої історії НАН України. 2016. С. 209–223.
3. Богданович І. І. Союзна держава Республіки Білорусь і Російської Федерації в системі геостратегічних пріоритетів Білорусі // Країни пострадянського простору в умовах формування багатополюсного світу: історичні уроки та перспективи: збірник наукових праць. К.: Інститут всесвітньої історії НАН України. 2020. С. 363–380.
4. Європейці обвинили Лукашенка в використанні мігрантів для створення хаосу в ЄС [Електронний ресурс]. URL: <https://www.ntv.ru/novosti/2631521/>
5. Євросоюз готує нові санкції проти Лукашенка [Електронний ресурс]. URL: <https://www.slovoidilo.ua/2020/10/26/novyna/svit/yevrosoyuz-hotuye-novi-sankcziyi-proty-lukashenka>
6. Лукашенко штурмує польський кордон: що можуть протиставити диктатору та наскільки «занепокоєні» в Євросоюзі [Електронний ресурс]. URL: <https://www.5.ua/svit/lukashenko-shturmuie-kordony-shcho-mozhut-protystavyty-dyktatoru-v-yes-krim-tradytsiinoho-hlybo-koho-zanepokoiennia-260668.html>
7. Макаренко Є. А. Проблеми, здобутки і перспективи спільної зовнішньої політики ЄС: погляд на сучасність і майбутнє // Актуальні проблеми міжнародних відносин. 2021. Вип. 108. С.14–22.
8. Окладна М. Г. Правові основи спільної зовнішньої та безпекової політики ЄС // Юридичний науковий електронний журнал. 2018. № 2. С. 233–236.
9. Ставлення білорусів до мігрантів: «фінансують диктатора» vs «вони такі, як ми» [Електронний ресурс]. URL: <https://www.dw.com/uk/yak-bilorusy-stavliatsia-do-mihrantiv-yakipriamuiut-do-yes/a-59855249>
10. Фесенко М. В. Глобальні проблеми та тенденції розвитку системи міжнародних відносин // Тенденції міжнародних відносин та проблеми європейської безпеки: збірник наукових праць, К.: Інститут всесвітньої історії НАН України. 2019. С. 28–47.
11. Фомін С. С. Внутрішні проблеми Європейського Союзу як фактор відносин з пострадянськими країнами: монографія. К.: Інститут всесвітньої історії НАН України. 2020. С. 118–135.
12. Фомін С. С. Вплив внутрішніх проблем Євросоюзу на характер його відносин з пострадянськими країнами // Цивілізаційні засади трансформаційних процесів на пострадянському просторі. К.: Інститут всесвітньої історії НАН України. 2018. С. 102–116.
13. Шелковнікова Ю. Спільна зовнішня політика країн ЄС // Актуальні проблеми теорії та практики міжнародних організацій. 2010. Вип. 88. С.77–78.
14. Шморгун О. О. Проблеми прикордонних відносин у політиці національних держав (засоби протидії сепаратизму та анексії) // Суспільно-політичні процеси. 2021. Вип. 2. С.46–130.
15. Statement by President von der Leyen on the situation at the border between Poland and Belarus [Електронний ресурс]. URL: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/STATEMENT_21_5867

REFERENCES

1. Bytva za YES na pol's'komu kordoni: rezhym Lukashenka ts'oho b ne robyv bez pidtrymky Kremlya [The battle for the EU on the Polish cordon: Lukashenka's regime would not have been robbed without the support of the Kremlin]. *www.radiosvoboda.org*. Retrieved from <https://www.radiosvoboda.org/a/lukashenko-za-pidtrymky-kremlya-destabilizuye-pols%CA%B9kyy-kordon/31553372.html> [in Ukrainian].
2. Bohdanovych, I. I. (2016). Respublika Bilorus':pozytsionuvannya mizh Skhodom ta Zakhodom [Republic of Belarus: positioning between East and West]. *Krayiny postradyans'koho prostoru v umovakh formuvannya bahatopolyusnoho svitu: istorychni uroky ta perspektyvy – Countries of the post-Soviet space in the conditions of formation of the multipolar world: historical lessons and prospects*, 209–223 [in Ukrainian].
3. Bohdanovych, I. I. (2020). Soyuzna derzhava Respubliki Bilorus' i Rosiys'koyi Federatsiyi v systemi heostrategichnykh priorytetiv Bilorusi [Union State of the Republic of Belarus and the Russian Federation in the system of geostrategic priorities of Belarus]. *Krayiny postradyans'koho prostoru v umovakh formuvannya bahatopolyusnoho svitu: istorychni uroky ta perspektyvy – Countries of the post-Soviet space in the conditions of formation of the multipolar world*, 363–380 [in Ukrainian].
4. Yevropeytsy obvinili Lukashenko v ispol'zovanii migrantov dlya sozdaniya khaosa v YES [The Europeans accused Lukashenka of using migrants to create chaos in the EU]. *www.ntv.ru*. Retrieved from <https://www.ntv.ru/novosti/2631521/> [in Russian].
5. Yevrosoyuz hotuye novi sanktsiyi proty Lukashenka [The European Union is preparing new sanctions against Lukashenka]. *www.slovoidilo.ua*. Retrieved from <https://www.slovoidilo.ua/2020/10/26/novyna/svit/yevrosoyuz-hotuye-novi-sanktsiyi-proty-lukashenka> [in Ukrainian].
6. Lukashenko shturmuye pol's'kyy kordon: shcho mozhut' protystavyty dyktatoru ta naskil'ky «zanepokoyeni» v Yevrosoyuzi [Lukashenko storms the Polish border: what can oppose the dictator and how “concerned” the European Union is]. *www.5.ua*. Retrieved from <https://www.5.ua/svit/lukashenko-shturmuie-kordony-shcho-mozhut-protystavyty-dyktatoru-v-yes-krim-tradytsiinoho-hlybokoho-zanepokoiennia-260668.html> [in Ukrainian].
7. Makarenko, YE. A. (2021). Problemy, zdobutky i perspektyvy spil'noyi zovnishn'oyi polityky YES: pohlyad na suchasnist' i maybutnye [Problems, achievements and prospects of the common foreign policy of the EU: a look at the present and the future]. *Aktual'ni problemy mizhnarodnykh vidnosyn – Current issues of international relations*, 108. 14–22 [in Ukrainian].
8. Okladna, M. H. (2018). Pravovi osnovy spil'noyi zovnishn'oyi ta bez pekovooyi polityky YES [Okladna MG Legal bases of the common foreign and non-military policy of the EU]. *Yurydychnyy naukovyy elektronnyy zhurnal – Legal Scientific Electronic Journal*, 2, 233–236 [in Ukrainian].
9. Stavlennya bilorusiv do mihrantiv: «finansuyut' dyktatora» vs «vony taki, yak my» [Attitudes of Belarusians towards migrants: “finance the dictator” vs “they are like us”]. *www.dw.com*. Retrieved from <https://www.dw.com/uk/yak-bilorusy-stavliatsia-do-mihrantiv-yaki-priamuiut-do-yes/a-59855249> [in Ukrainian].
10. Fesenko, M. V. (2019). Hlobal'ni problemy ta tendentsiyi rozvytku systemy mizhnarodnykh vidnosyn [Global problems and tendencies of development of the system of international relations]. *Tendentsiyi mizhnarodnykh vidnosyn ta problemy yevropeys'koyi bezpeky – Trends of international relations and problems of European security*, 27–47 [in Ukrainian].
11. Fomin, S. S. (2020). Vnutrishni problemy Yevropeys'koho Soyuzu yak faktor vidnosyn z postradyans'kymy krayinamy [Internal problems of the European Union as a factor of relations with post-Soviet countries]. *Kyiv: Instytut vsesvitn'oyi istoriyi NAN Ukrayiny – Kyiv: Institute of World History of the National Academy of Sciences of Ukraine*, 118–135 [in Ukrainian].

12. Fomin, S. S. (2018). Vplyv vnutrishnikh problem Yevrosoyuzu na kharakter yoho vidnosyn z postradyans'kymy krayinamy [The impact of internal problems of the European Union on the nature of its relations with post-Soviet countries]. *Kyiv: Instytut vsesvitn'oyi istoriyi NAN Ukrayiny – Kyiv: Institute of World History of the National Academy of Sciences of Ukraine, 102-116* [in Ukrainian].
13. Shelkoviukova, YU (2010). Spil'na zovnishnya polityka krayin YES [Common foreign policy of the EU]. *Aktual'ni problemy teorii ta praktyky mizhnarodnykh orhanizatsiy – Current issues of theory and practice of international organizations, 88, 77-78* [in Ukrainian].
14. Shmorhun, O. O (2021). Problemy prykordonnykh vidnosyn u politytsi natsional'nykh derzhav (zasoby protydyiyi separatyizmu ta aneksiyi) [Problems of border relations in the policy of nation-states (means of combating separatism and annexation)]. *Suspil'no-politychni protsesy – Socio-political processes, 2, 46-130* [in Ukrainian].
15. Statement by President von der Leyen on the situation at the border between Poland and Belarus [Електронний ресурс]. URL: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/STATEMENT_21_5867 [in English].

*Ірина Шабельник,
студентка 5 курсу
соціально-гуманітарного факультету
Приазовський державний технічний університет
(м. Маріуполь)*

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД РОЗВИТКУ СИСТЕМИ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ ТРАНЗИТИВНИХ КРАЇН (НА ПРИКЛАДІ ПОЛЬЩІ)

У статті висвітлено особливості соціальної роботи в країнах з транзитивною економікою, зокрема в Польщі.

Республіка Польща є західним сусідом України, з яким її пов'язує довгий історичний шлях та багато спільних культурних традицій. Нині Польща є країною-членом ЄС зі значно вищим рівнем економічного розвитку та життя населення. Однак у Польщі, незважаючи на високий рівень розвитку, існує багато соціальних проблем, вирішенням яких займаються соціальні працівники та різноманітні соціальні установи. Досвід країн близького зарубіжжя з аналогічними для України соціальними системами й історико-політичними, соціально-економічними процесами становить інтерес для компаративного аналізу. На сьогоднішній день в Україні реалізуються програми та реформи соціальної сфери, які були успішно проведені в Польщі.

Ключові слова: *реформи соціальної сфери, система соціальної роботи, соціальна політика, соціальні послуги, соціальні програми, транзитивні країни.*

The Republic of Poland is Ukraine's western neighbor and connects the two countries with a long historical path and many common cultural traditions. Poland is now a member of the EU with a much higher level of economic development and living standards. However, in Poland, despite the high level of development, there are many social problems that are solved by social workers and various social institutions. The experience of CIS countries with similar social systems and historical-political, socio-economic processes similar to Ukraine is of interest for comparative analysis. To date, Ukraine is implementing programs and reforms in the social sphere, which have been successfully implemented in Poland. The system of social services in Ukraine is constantly in the process of renewal and modernization in accordance with the new needs of citizens and modern global approaches to the provision of social services, taking into account the experience of countries such as Poland.

Key words: *social sphere reforms, social work system, social policy, social services, social programs, transit countries.*